

DEEL EEN

Sprookjes & Vertellingen

TWEE RODE TULPEN

Er was eens een jongeman die twee tulpen ten geschenke gaf aan het meisje van wie hij hield; twee rode tulpen in een bloempotje. Het meisje was er erg blij mee, ze zette ze voor haar raam en keek er elke dag vele malen naar. En dan zei ze tot zichzelf: 'Die tulpen zijn als onze harten, roodgloeiend van liefde.' En ze zuchtte erbij, omdat haar vader niets van de jongeman wilde weten. Haar vader was rijk en deftig en de jongeman was heel arm en dus geen goede partij voor haar.

Maar zelfs de strengste vader kan zijn dochter niet verbieden verliefd te worden en zelfs de slimste vader kan zijn dochter er niet van weerhouden met haar geliefde van gedachten te wisselen. Het jonge paar schreef elkaar stilletjes brieven, wierp elkaar knipoogjes toe. Zij liet zakdoekjes vallen die hij dan terug kon komen brengen en hij gaf haar rode tulpen cadeau.

Toen de vader de tulpen zag, vroeg hij: 'Hoe kom je daar aan?'

'Gekocht,' zei de dochter.

'Onzin,' sprak de vader. 'Zoveel zakgeld krijg je niet.' (Want tulpen waren toen nog erg duur.) 'Je hebt ze natuurlijk gekregen van die slampamper, die hier altijd om het huis hangt. Zie je wel dat hij geen goede man voor je is! Aan zijn onnutte geschenken herken je hem.'

De vader was een zeer dege-lijke man, die in zijn tuin alleen kool en knolrapen wilde

planten en die dacht dat je van brood alleen kon leven (als er maar boter en nog wat op zat). ‘Gooi die dingen weg,’ zei hij dus.

‘Nee,’ zei de dochter en ze barstte in tranen uit.

‘Hou ze dan,’ zei hij kwaad. ‘Als de lente voorbij is, zijn ze uitgebloeid.’ En hij dacht: als de lente voorbij is, zal ze wel verstandiger zijn. Dit is een kinderziekte waar iedereen doorheen moet.

De lente ging voorbij en de tulpen verschrompelden en lieten hun blaadjes vallen. Maar de liefde bloeide sterker dan ooit. Het meisje groef de bollen voorzichtig uit en deed ze in een doosje om ze te bewaren tot ze moesten worden geplant.

De zomer kwam en de vader werd veel strenger. De geliefden durfden geen briefjes meer uit te wisselen en zelfs geen knipoogjes meer te geven, want als het meisje ging wandelen, liep haar vader mee en lette goed op.

Maar toen de herfst kwam, kregen ze genoeg van het smachten. De jongeman trok de stoute schoenen aan en zijn netste pak, belde aan bij de vader en vroeg hem om zijn dochters hand.

‘Nee,’ zei de vader, ‘je krijgt haar hand niet en haarzelf ook niet. Maak dat je wegkomt!’

Zijn dochter viel hem om de hals en smeekte snikkend om zijn toestemming.

Maar de vader bleef onvermurwbaar. ‘Dit is geen goede echtgenoot voor jou. Hij is niet alleen arm, maar ook onpraktisch en volstrekt niet degelijk.’ Hij wendde zich tot de jongeman en vroeg: ‘Waarom geef je haar bijvoorbeeld zulke onnutte geschenken? In plaats van de tulpen, die nu verdord zijn, had je haar beter twee wollen wanten kunnen geven; daar heeft ze tenminste wat aan.’

‘Ik vond ze mooi,’ zei de jongeman verlegen. ‘Ze deden me aan onszelf denken – aan onze harten, roodgloeiend van liefde.’

‘Bah,’ zei de vader. ‘Wat een onzin!’

‘Ik heb de bollen bewaard,’ zei zijn dochter. ‘En ze zullen nooit doodgaan. Volgend jaar bloeien ze weer.’

Toen knielden de twee jongelieden aan de voeten van de vader neer en vroegen of ze alsjeblijft mochten trouwen.

‘Nooit!’ riep de vader. ‘Of wacht... Haal je tulpenbollen,’ beval hij zijn dochter. Toen ze dat gedaan had, zei hij: ‘Ik zal ze in mijn tuin planten, de ene hier, de andere daar. De een ben jij, de ander is hij.’

‘O, vader!’ riep de dochter. ‘Ik wist niet dat u óók dichterlijk kon zijn!’

‘Hou je mond,’ zei de vader. ‘Luister naar mij. Als ze het volgend voorjaar bloeien...’

‘Dan mogen we trouwen.’

‘Nee,’ zei de vader. ‘Ze zullen ver van elkaar staan, de tulpen, net zoals jullie ver van elkaar behoren te staan. Maar als ze volgend voorjaar naast elkaar staan te bloeien – als de bollen door de tuin naar elkaar toe zijn gekomen – dan geef ik mijn toestemming voor jullie huwelijk. Maar ik geef geen toestemming, daarom plant ik ze zo ver van elkaar als ik kan.’

Het jonge paar was verslagen, maar de vader lachte tevreden. ‘En nu,’ zei hij, ‘zal ik je vriend uitlaten. In de lente mag hij nog één maal komen, om mijn tuin te zien en dan nooit meer.’

De jongeman en het meisje keken elkaar aan, wenkten met hun ogen en begrepen elkaar.

Wie slim is begrijpt natuurlijk wat ze van plan waren. Ja, kijken waar de vader de bollen neerzette en ze dan gauw overplanten. Maar de vader was slimmer dan zij. Hij plantte de bollen midden in de nacht, toen zijn dochter sliep, en de volgende dag kocht hij een waakhond die ervoor moest zorgen dat er geen onbevoegden in zijn tuin kwamen.

Het meisje was wanhopig en schreide vele tranen, maar de jongeman verloor de moed niet. Hij ging zitten en dacht na en toen sprong hij plotseling op en riep: 'Ik weet wat!' Want hij was wel arm, maar helemaal niet dom.

Hij ging naar een tuinman en vroeg of hij voor hem werken mocht. Hij hoefde geen geld te hebben voor zijn werk, alleen wat bollen van rode tulpen. De tuinman vond het goed, de jongeman werkte en kreeg zijn bollen. Daarna zocht hij een baantje bij een andere tuinman en ook van hem vroeg hij als loon tulpenbollen. Na een poosje wisten de meeste mensen in zijn woonplaats waarom hij tulpenbollen verzamelde en omdat hij veel vrienden had, kreeg hij hulp. Zo had hij gauw een grote zak bollen bij elkaar, sommige verdiend, andere gekregen.

Toen verfdde hij zijn gezicht, plakte een baard op zijn kin zodat hij onherkenbaar was, en met de zak over zijn schouder wandelde hij naar het huis waar zijn geliefde woonde.

Haar vader deed open en vroeg wat hij wenste.

'Meneer,' zei de jongeman, 'ik ben kweker en ik heb hier een zak vol met de prachtigste uien. Wilt u die niet kopen? Ze zijn groot, geurig en gezond en ze kosten niet veel. Dit is mijn laatste zak; de rest heb ik allemaal al verkocht.'

'Hm,' zei de vader, 'uien zijn niet zo kwaad, maar misschien zijn er nog betere dingen.'

'Er bestaat niets beters,' zei de jongeman. 'U moet ze dit najaar nog planten en dan kunt u volgend jaar iedere dag uiensoep eten, tien borden als u wilt. Bovendien wil ik ze u goedkoop geven, omdat het mijn laatste zak is.'

'Goed,' zei de vader en hij kocht de zak. Daarna ging hij met de gewaande kweker de tuin in en plantte samen met hem alles vol.

'Dit is iets beters dan bloemen,' zei hij later tegen zijn dochter. 'Bloemen kun je alleen bekijken, maar uien vullen de maag.'

Zijn dochter zei niets en glimlachte alleen, want de gewaande kweker had haar een knipoogje toegeworpen en zij had meteen gezien wie hij was. Haar vader zag de glimlach en dacht bij zichzelf: ze wordt gelukkig eindelijk verstandig.

De herfst ging voorbij en de winter kwam en nog nooit had een winter zó lang geduurd. Maar in de grond zaten de bollen. Ze kregen wortels en droomden van de lente. En toen de lente eindelijk kwam, staken er groene sprietjes uit de grond, overal in de tuin.

‘Dat worden mooie uien,’ zei de vader.

Zijn dochter zei niets, maar keek met glanzende ogen naar de sprietjes en dacht: ik wou dat ze vlugger groeiden!

‘Je denkt toch niet meer aan de rode tulpen?’ vroeg de vader. ‘De een staat bij het hek en de andere bij de muur – als ze tenminste zijn opgekomen tussen al die uien.’ En toen sprak hij over een goede man die hij voor haar wist.

‘Nee, vader,’ zei de dochter. ‘Ik trouw met niemand voordat ik weet waar mijn twee rode tulpen dit jaar zullen bloeien.’

De groene sprietjes werden groter, het werden echte plantjes en ze kregen knoppen.

‘Ik wist niet dat uien ook bloeien,’ zei de vader. ‘Maar ja, dat zal wel moeten, wil er een goede oogst komen.’

Een paar dagen later moest hij op reis en hij nam zijn dochter mee want hij wilde haar niet uit het oog verliezen. Het jonge meisje was daar helemaal niet over te spreken, omdat ze bang was dat de tulpen zouden bloeien terwijl ze weg waren. Gelukkig waren ze gauw terug en toen ze bij hun huis kwamen, stond de jongeman bij de voordeur. Hij boog en nam zijn hoed af.

‘De tulpen bloeien overal,’ zei hij. ‘En nu kom ik kijken hoe het met de onze staat.’

‘Ik heb je beloofd dat je mocht komen kijken,’ sprak de vader, ‘maar daarna wens ik je niet meer te zien.’

‘Tenzij onze tulpen naast elkaar staan,’ zei de jongeman, ‘want dan wordt u mijn schoonvader.’

De vader fronste zijn wenkbrauwen, maar hij gaf geen antwoord. Hij deed de voordeur open en ging het jonge paar voor naar de tuin, die achter het huis was. Toen hij daar kwam, bleef hij stokstijf staan en zijn ogen vielen bijna uit zijn hoofd. Want wat jullie al weten, was voor hem een verrassing: de hele tuin was één zee van bloemen – allemaal rode tulpen!

De twee geliefden kwamen naast hem staan, hand in hand en keken er met stralende ogen naar.

‘Meneer,’ vroeg de jongeman, ‘welke tulpen zijn nu de onze?’

‘Het zijn geen tulpen...’ bracht de vader uit, ‘het zijn uien.’

‘Uien?’ riepen een heleboel stemmen van alle kanten. ‘Het zijn tulpen, heel mooie rode!’

Dat waren de burens, die allemaal uit de ramen hingen om de tuin te bewonderen.

De vader keek van de bloemen naar de burens en van de burens naar de twee geliefden en hij werd bijna even rood als de tulpen. Maar zijn dochter lachte vrolijk en ze wees twee tulpen aan die naast elkaar stonden. ‘Dat zijn de onze,’ zei ze, ‘ik zou ze overal herkennen.’

‘Dat is niet waar!’ riep de vader.

‘Kunt u bewijzen dat het niet zo is?’ vroeg de jongeman.

De vader zweeg radeloos.

‘Geeft u ons nu dan uw toestemming maar,’ zei de jongeman.

En de vader was zó in de war geraakt door al die rode tulpen, dat hij het deed!

Zo konden de twee geliefden eindelijk met elkaar trouwen.

De vader was eerst boos, omdat ze hem voor de gek hadden gehouden, maar na een tijdje draaide hij bij. En de tuin vol tulpen had hem op een idee gebracht, want hij werd bollenkweker en verdiende daarmee nog meer geld. Hij was de eerste die grote velden vol plantte, en langs die velden legde hij wegen aan, zodat de mensen ze konden komen bekijken. Zo zijn de bollenvelden ontstaan.

De jonggehuwden hadden niet zoveel nodig om gelukkig te blijven. Zij waren elk jaar al blij als ze elkaar twee tulpen gaven – twee rode tulpen in een bloempotje.

Tonke Draagt vertelt...

Het moet tussen 1950 en 1953 geweest zijn. Sinds 1949 waren we voorgoed in Nederland. Na Dordrecht gingen we in Den Haag wonen; daar voelden we ons beter thuis. Eerst bewoonden wij er een bovenhuisje, vanwaar we vaak een beetje jaloers omlaag keken, naar de tuin van onze benedenburen. In Indië hadden we zowel voor als na de oorlog altijd, vanzelfsprekend, een tuin gehad en in Dordt was een lapje grond van 2 x 3 meter vanzelfsprekend iets beter dan niets geweest. En toen verhuisden onze benedenburen... en wij konden hun kleine woning erbij krijgen, mét de tuin! O, wonder! Wat waren we gelukkig!

Er was een echt grasveldje, met opzij plaats genoeg voor een appelboompje. (Mooie bloesems, érg zure, groene appels). Achterin was grond waar wat struikjes stonden en een paar pruimenbomen – die moeten altijd met z'n tweeën zijn, anders geven ze geen fruit. Tussen allerlei klein groen gekriebel onder een van beide groeide een kleine rode pimpernel. Natuurlijk moesten daar onze planten met grotere bloemen komen, van laag tot hoog, een echte border. Mijn vader beheerde, als hij thuis was, het grasveld. Zorgvuldig knipte hij zelfs de randjes, want hij verlangde een echt gazon. De rest was van ons allemaal. Met 'wij' en 'ons allemaal' bedoel ik mijn naaste familie: vader, moeder en drie dochters, van wie ik de oudste was. Mijn zussen waren nog op school, ik ging naar de academie om me te bekwaamen in tekenen en schilderen. Schrijven deed ik ook, maar dat zag ik niet als mijn beroep.

Mijn vader was regelmatig een tijdlang niet thuis, dan woonde hij voor zijn werk in Batavia dat Djakarta werd, in Indonesië waar wij allen afscheid van hadden moeten nemen toen wij naar Nederland kwamen in 1946. Een jaar of wat later, van half 1947 tot half 1949, hadden moeder en dochters zich bij hem gevoegd zodat de familie weer compleet kon zijn. Dat was een rare, vreemde en woeste tijd! Maar daar schrijf ik hier niet over, dus terug naar Den Haag...

Tuinieren in Nederland bleek een avontuur. De dochters moesten vertrouwd raken met allerlei bloemen die hun ouders nog kenden uit hun jeugd. En dan waren er de verschillende seizoenen, elk met de bloei van verschillende bloemen.

En op een mooie najaarsdag kwam een vriend van ons, Hans, op bezoek. Met een triomfantelijk gezicht liet hij ons de zakken en zakjes zien die hij meesleepte. 'Cadeautje voor jullie tuin!' Hij had als vakantiebaantje bij een kweker gewerkt en een deel van zijn loon bestond uit bloembollen. Bij hem thuis waren er slechts enkele potjes om te vullen op een klein balkon. En wij hadden echte grond!

Bloembollen planten! Na veel overleg en druk gepraat over het waar en hoe... Aanwijzingen volgen op de zakken en zakjes, betreffende de toekomstige kleur, hoogte, breedte, plantafstand van de bollen, grote en kleine. Dat was hard werk!

Mijn vader en ik hielden het het langst vol. Met blauw verkleumde, ijskoude vingers stopten wij de laatste bollen in de grond. De schemering had toen al bijna geheel plaatsgemaakt voor duisternis.

De herfst ging voorbij, de winter kwam. Onder de aarde wachtten de bollen, maakten wortels (hoopten wij) en droomden (misschien) van de lente.

In het vroege voorjaar – eerder zelfs – staken er kleine en grote sprietjes uit de grond. Ze groeiden tergend langzaam, maar in werkelijkheid snel, en er verschenen knoppen...

O! Hoe mooi was onze tuin in de lente! Na het wit van kleine sneeuwkllokjes het blauwste blauw, soms azuur van scilla en

druifjes. En vervolgens het geel van stralende narcissen en daarna vele kleuren van lage en hoge tulpen en tulipa's. Eén soort van de tulpen was niet alleen rood, maar roder dan rood. Twee ervan – door dat rode rood viel het op – waren echter verdwaald, stonden niet bij hun soortgenoten. Een ervan prijkte opvallend tussen zachtgele, een ander bloeide verlegen tussen de lichtroze tulpen.

Verplanten kon niet... Dus straks maar de bollen van deze twee rode tulpen apart houden en ze bij de andere bewaren tot de herfst... Zo gedacht en ook gedaan. De rode tulpen stonden het volgende jaar alle bij elkaar. De tuin was wel leuk, maar niet zo mooi als het jaar ervoor. Sommige bollen waren niet goed bewaard en om allerlei redenen waren ze minder talrijk. Een aantal kwam domweg niet op en van de bloemen waren de kleuren vaak fletser. Weer andere bloeiden te laat zodat andere bollen moesten wachten om geplant te worden.

We bleven elke herfst bollen planten maar zo mooi als dat ene jaar, door die vele bollen van onze vriend Hans, is de tuin nooit meer geworden. Als bloembollentuin... Met andere bloemen, in andere seizoenen, ook in de lente was onze border, grenzend aan het gazon, echt mooi te noemen. Met sleutelbloemen of primula's, pinksterbloemen, viooltjes en vergeet-mij-nietjes. En rozen, rijzige lupinen, lage lelietjes van dalen. Geraniums, lobelia's en juffertjes-in-het-groen. Vlinderstruik. Zelfs zonnebloemen... Dahlia's, verbena's, gerbera's. Herfstasters en chrysanten... ik vergeet er meer dan ik noem...

Tonke Maat